

Preiļu novada attīstības programma 2022. – 2029. gadam

Stratēģiskā daļa

Satura rādītājs

Ievads.....	3
1. Īss novada raksturojums	5
1.1. Teritorijas vizītkarte	5
1.2. Sabiedrības viedoklis par attīstību	9
1.3. SVID analīze	9
2. Vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi.....	12
3. Saskaņotība ar citiem dokumentiem	20

Ievads

Preiļu novada attīstības programma 2022.–2029. gadam (turpmāk arī – Attīstības programma) ir pašvaldības vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurā noteiktas novada attīstības prioritātes nākamajiem septiņiem gadiem, izvirzīti rīcības virzieni un tam pakārtotie uzdevumi, kurus pašvaldība apņēmusies īstenot tās novada ilgtspējīgas, integrētas un koordinētas attīstības nolūkos. Plānošanas dokuments kalpos par pamatu vietējiem iedzīvotājiem teritorijas un iesaistīto pušu interešu aizstāvēšanai un ieceru realizācijai turpmākajos gados.

Hierarhiski augstākais teritorijas attīstības plānošanas dokuments Preiļu novadā ir Preiļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija no 2022. gada (turpmāk arī – Stratēģija), kurā noteikta vīzija, stratēģiskie mērķi, ilgtermiņa prioritātes un telpiskās attīstības perspektīva. Attīstības programma ir viens no Stratēģijas īstenošanas instrumentiem, kas izstrādāta ciešā sasaistē ar Stratēģijā definēto redzējumu. Attīstības programma izstrādāta laika periodam no 2022. līdz 2029. gadam.

Attīstības programmas **stratēģiskā daļa** ir viena no piecām plānošanas dokumenta sadaļām, kurā tiek veikta ilgtermiņa un vidēja termiņa stratēģisko uzstādījumu savstarpējā sasaiste (Attēls 2). Viens no būtiskākajiem nosacījumiem, lai veicinātu ilgtermiņa uzstādījumu sasniegšanu, ir noteikt vidēja termiņa prioritātes, ņemot vērā novada resursus, iespējas, pašreizējo situāciju un sabiedrības viedokli. Attīstības programmā nosaka rīcības virzienus, uzdevumus, rīcības un to īstenošanas, kā arī finanšu resursu un īstenošanas uzraudzību.

ATTĒLS 1. Preiļu novada attīstības programmas 2022.–2029. gadam struktūra

Līdz ar 2021. gada 1. jūliju **Preiļu novadu** veido 15 teritoriālā iedalījuma vienības¹, kas līdz tam pastāvēja kā **Aglonas novads (1 pagasts)**², **Preiļu novads**, **Riebiņu novads** un **Vārkavas novads**. Attīstības programmas izstrāde noritējusi no 2021. gada pavasara līdz rudenim. Nodrošinot plānošanas **pēctecību**, Attīstības programmas izstrādē ņemtas vērā bijušā Aglonas, Preiļu, Riebiņu un Vārkavas novada attīstības programmas³.

Attīstības programmas izstrādē nodrošināta sabiedrības iesaiste - no 2021. gada 22. aprīļa līdz 9. jūnijam veikta iedzīvotāju aptauja, piedaloties 655 respondentiem. Tāpat organizētas 15 tematiskās darba grupas, diskusijas. Apjomīgākais darbs veikts vadības

¹ Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums (2020), nosaka, ka līdz ar 2021. gada 1. jūliju Preiļu novads sastāv no 15 teritoriālā iedalījuma vienībām: 1) Aglonas pagasts, 2) Aizkalnes pagasts, 3) Galēnu pagasts, 4) Pelēču pagasts, 5) Preiļu pagasts, 6) Preiļu pilsētas, 7) Riebiņu pagasts, 8) Rožkalnu pagasts, 9) Rušonas pagasts, 10) Saunas pagasts, 11) Silajāņu pagasts, 12) Šilukalna pagasts, 13) Stabulnieku pagasts, 14) Upmalas pagasts, 15) Vārkavas pagasts

² Līdz 2021. gada 1. jūlijam pastāvošā Aglonas novada Aglonas novads no 2021. gada 1. jūlija ietilpst Preiļu novadā, Grāveru, Kastuļinas un Šķeltovas pagasts ietilpst Krāslavas novadā

³ Aglonas novada attīstības programma 2019.-2025. gadam, Riebiņu novada attīstības programma 2019.-2025. gadam, Preiļu novada attīstības programma 2018.-2024. gadam, Vārkavas novada attīstības programma 2012.-2018. gadam

darba grupā, kurā sanāksmju laikā veikta redakcijas izvērtēšana, attīstības virzienu, prioritāšu, plānoto rīcību un investīciju projektu izstrāde. Iedzīvotāju aptaujas rezultātu kopsavilkums atrodams pašreizējās situācijas raksturojuma pielikumā.

Attīstības programmas pamatā kā informatīvais materiāls izmantots **pašreizējās situācijas raksturojums**, kas noformēts **atsevišķā sējumā**, izmantots arī Preiļu novada attīstības programmas 2022. – 2029. gadam izstrādē. Rezultāti ņemti vērā dokumenta izstrādē, definējot vidēja termiņa stratēģiskos uzstādījumus un priekšlikumus rīcībā.

Attīstības programmas izstrāde veikta saskaņā ar līdzšinējo pašvaldību domes lēmumiem⁴, spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem⁵, apvienotajam Preiļu novadam saistošiem attīstības plānošanas dokumentiem⁶ un balstoties labajā praksē attīstības plānošanā. Attīstības programmas izstrāde uzsākta ievērojot Attīstības plānošanas sistēmas likuma 6.panta ceturtās daļas, 8. un 10.panta un Teritorijas attīstības plānošanas likuma 12.panta pirmās daļas prasības.

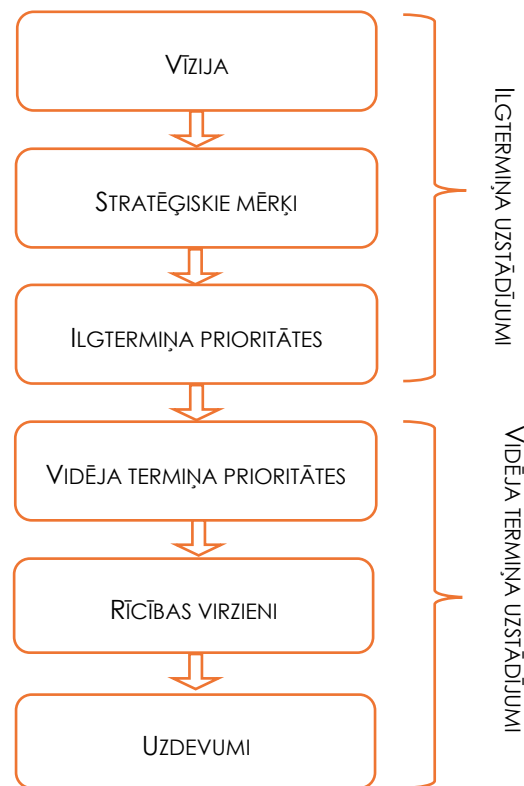
ATTĒLS 2. Stratēģisko uzstādījumu struktūra

Tāpat ņemti vērā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī, kā arī dažādu nozaru politikas vadlīnijas. Izvērtēti arī apkārtējo novadu pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumenti.

Šajā dokumentā jaunveidojamā/apvienotā pašvaldība tiek saukta par Preiļu novadu, savukārt līdz 2021. gada 1. jūlijam pastāvošās pašvaldību teritorijas un uz tām attiecināmā informācija – bijušais Aglonas, Preiļu, Riebiņu, Vārkavas novads.

Dokumentu izstrādājusi Preiļu novada pašvaldība (ar Preiļu novada domes 2020. gada 29. decembra rīkojumu Nr. 4-6/140 apstiprināta darba (vadības) grupa) sadarbībā ar vairākiem pakalpojumu sniedzējiem, tai skaitā ar telpiskās attīstības plānošanas uzņēmumu SIA "Reģionālie projekti".

Vāka noformējumam izmantoti fotoattēli no Preiļu un Riebiņu novada pašvaldības arhīva.

⁴ Preiļu novada domes 22.12.2020 lēmums "Par Preiļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas no 2022. gada izstrādi" (protokols Nr.23, 20.§.), Riebiņu novada domes 17.11.2020. lēmums "Par dalību kopīga jaunveidojamā Preiļu novada attīstības plānošanas dokumenta izstrādē" (protokols Nr.15, 11.§.), Vārkavas novada domes 24.11.2020. lēmums Nr. 160 "Par dalību kopīga jaunveidojamā Preiļu novada attīstības plānošanas dokumenta izstrādē" (protokols Nr.21, 1.§.), Aglonas novada domes 25.11.2020. lēmums "Par dalību kopīgu jaunveidojamā Preiļu novada attīstības plānošanas dokumentu izstrādē" (protokols Nr.27, 11.§.)

⁵ Likums "Par pašvaldībām" (09.06.1994.), Teritorijas attīstības plānošanas likums (01.12.2011.), Attīstības plānošanas sistēmas likums (01.01.2009.), Ministru kabineta 25.08.2009. noteikumi Nr. 970 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā", likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" (13.11.1998.), Ministru kabineta 23.03.2004. noteikumi Nr. 157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums"

⁶ Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam, Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam, Latgales plānošanas reģiona dokumenti, vietējo pašvaldību dokumenti u.c.

1. Īss novada raksturojums

1.1. Teritorijas vizītkarte

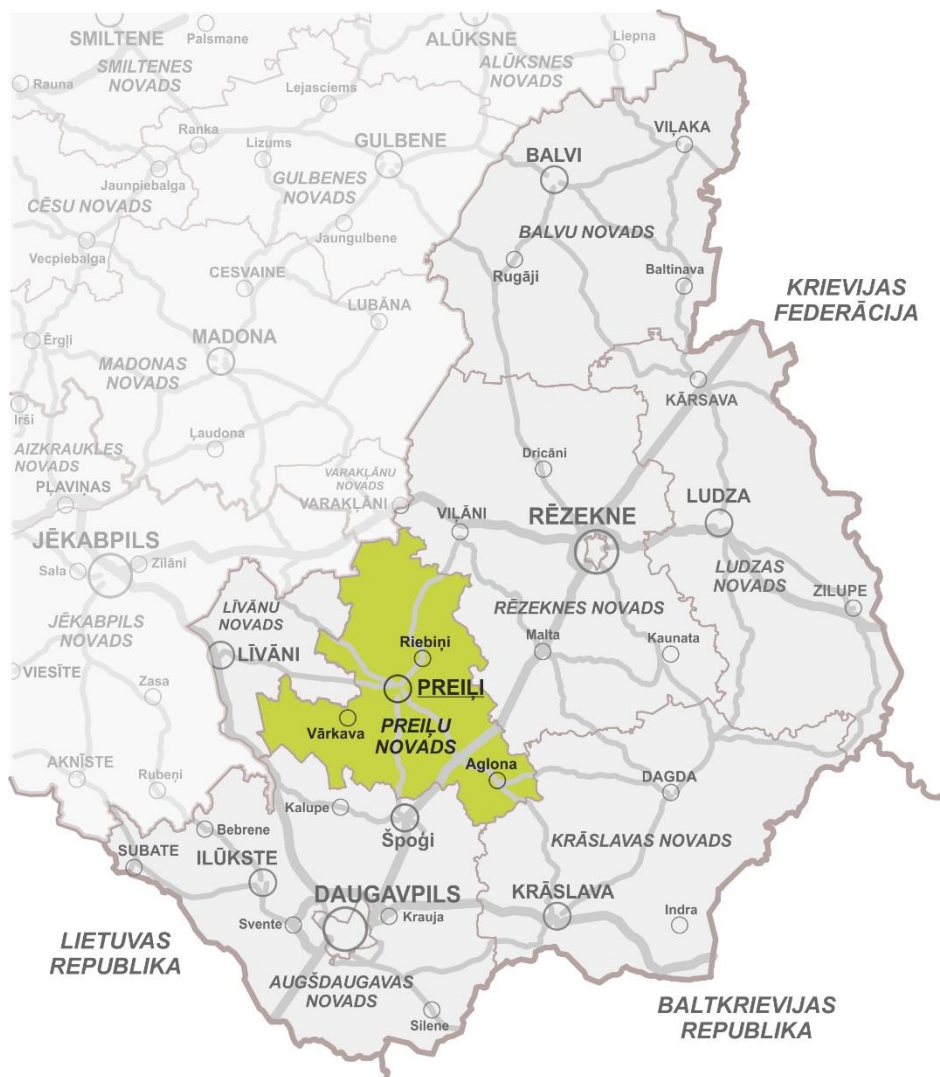
Joma		Apraksts
Teritorijas novietojums un platība		Latvijas Dienvidaustrumos, Latgales plānošanas reģionā (LPR), Latgales kultūrvēsturiskajā reģionā, teritorijas platība 1313,31 km ² .
Administratīvā struktūra		Ar 2021. gada jūliju Preiļu novadu veido Preiļu pilsēta un 14 pagasti: Aglonas pagasts, Aizkalnes pagasts, Galēnu pagasts, Pelēču pagasts, Preiļu pagasts, Riebiņu pagasts, Rožkalnu pagasts, Rušonas pagasts, Saunas pagasts, Silajāņu pagasts, Sīlukalna pagasts, Stabulnieku pagasts, Upmalas pagasts, Vārkavas pagasts. Administratīvais un attīstības centrs – Preiļu pilsēta.
Iedzīvotāji		Faktiskais iedzīvotāju skaits 2021. gada sākumā – 16 755 iedzīvotāji ⁷ , no tiem 53% bijušā Preiļu novadā, 27% bijušā Riebiņu novadā, 10,5% bijušā Vārkavas novadā un 9,5% bijušā Aglonas novada Aglonas pagasta teritorijā. Kopējais iedzīvotāju skaits pēc iedzīvotāju reģistra datiem 2021. gada sākumā – 17 849.
Robežas		Robežojas ar Līvānu, Jēkabpils, Varakļānu, Rēzeknes, Krāslavas un Augšdaugavas novadiem.
Teritorijas attīstības indekss		2020. gadā Preiļu novadam bija -0,266 (84.vieta starp 110 Latvijas novadiem), Vārkavas novadam 0,226 (25.vieta), Riebiņu novadam -0,528 (98.vieta), Aglonas novadam -0,912 (105.vieta).
Autocelji un sasniedzamība		Attālums no novada administratīvā centra līdz lielākajām pilsētām: Daugavpilij – 55 km, Rēzeknei – 54 km, Jēkabpilij – 66 km, Krāslavai – 60 km, Rīgai – 201 km. Novadu šķērso valsts galvenais autoceļš – A13 Krievijas robeža – Rēzekne – Daugavpils – Lietuvas robeža un 4 valsts reģionālie autoceļi P58 Viļāni – Preiļi – Špoģi, P60 Dagda – Aglona, P62 Krāslava – Preiļi – Madona, P63 Līvāni – Preiļi. Novadu šķērso dzelzceļa līnija Rēzekne – Daugavpils.

⁷ Oficiālās statistikas portāls, www.data.stat.gov.lv

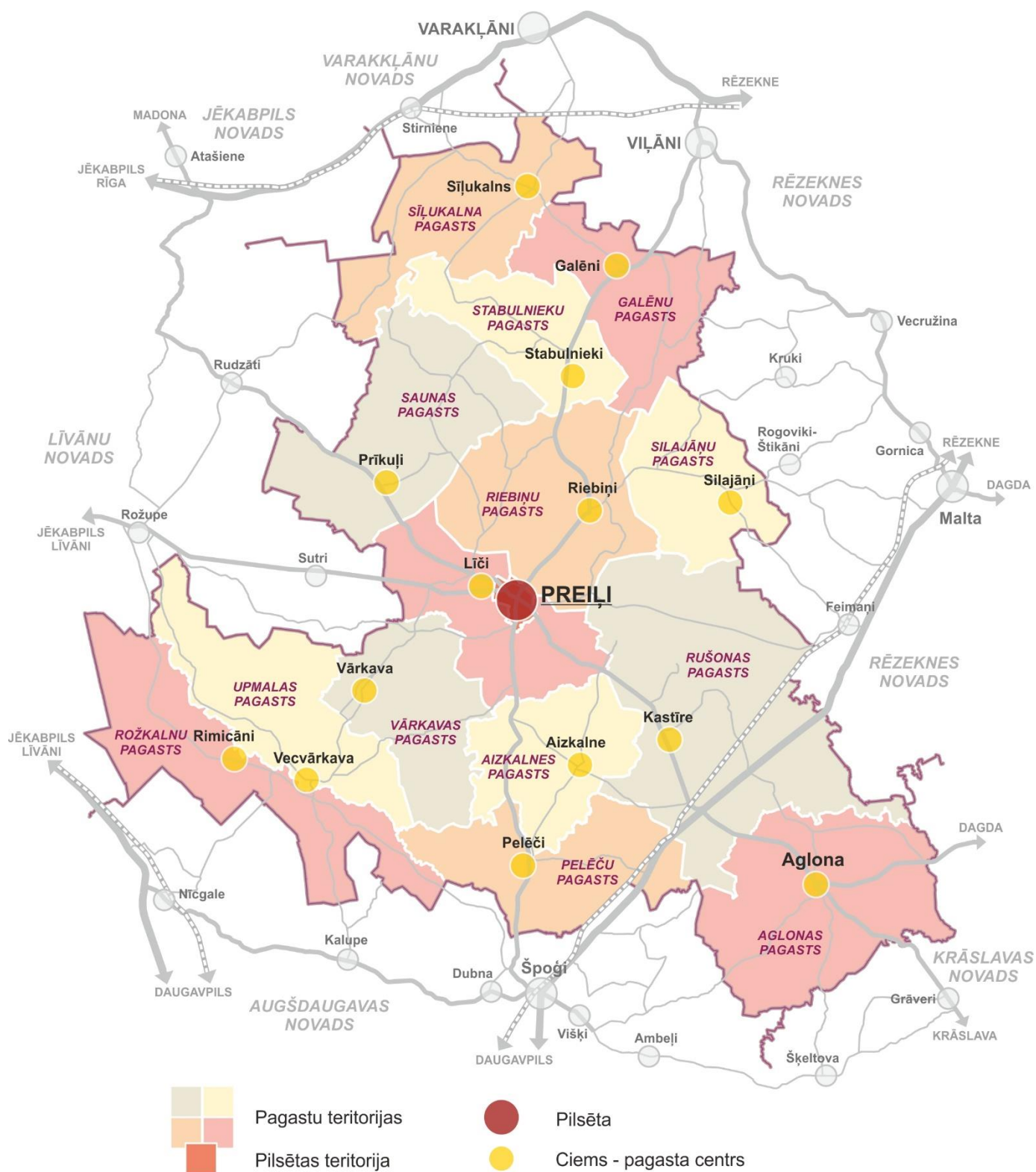
Joma		Apraksts
Izglītība		4 pirmsskolas izglītības, 11 vispārējās izglītības, 3 profesionālās ievirzes izglītības iestādes. 1 profesionālā izglītības iestāde – Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikuma struktūrvienība "Preiļi". Novadā darbojas 3 bērnu un jauniešu centri: "Četri" Preiļos, "Pakāpieni" Riebiņos un "Strops" Aglonā, divas no tām ir bērnu un jauniešu izglītības iestādes.
Kultūra		22 bibliotēkas, 14 kultūras un tautas nami, 1 valsts muzejs, 3 pašvaldības muzeji, 5 privātie muzeji, 63 amatiermākslas kolektīvi.
Veselība		Galvenie veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji: SIA "Preiļu slimnīca", 20 ģimenes ārstu privātprakses, 2 vecmāšu feldšeru punkti. Neatliekamo medicīnisko palīdzību iedzīvotājiem nodrošina brigādes Preiļos, Aglonā un Viļānos.
Sports		12 sporta zāles, viegatlētikas manēža, 10 stadioni, 14 pludmales volejbola laukumi, 14 āra sporta laukumi, 3 tenisa korti un cita sporta infrastruktūra, t.sk. brīvdabas treniņi, aktīvās atpūtas takas.
Uzņēmējdarbība un nodarbinātība		Nozīmīgākās tautsaimniecības nozares: augkopība un lopkopība, pakalpojumi un tirdzniecība. 2021. gadā jaunveidojamā Preiļu novadā bija reģistrēti 1336 uzņēmumi, no kuriem 746 zemnieku saimniecības. Bezdarba līmenis 2021. gada jūlijā – 9,2%, otrs zemākais Latgalē.
Dabas resursi		Lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem 57% novada teritorijas. Preiļu novadā ir 83 ezeri (lielāki par 1 ha), no tiem lielākie ir Rušonas ezers, Ciriša ezers, Feimaņu ezers, Zolvju ezers. Lielākās upes – Dubna, Feimanka, Oša, Sauna, Kalupe, Preiļupe. Novadā atrodas 9 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (Natura2000), mikroliegumi, dendroloģiskie pieminekļi un citas dabas vērtības.
Populārākie tūrisma objekti		Aglonas bazilika, Preiļu muižas komplekss, Preiļu pils, Kristus Karaļa kalns, Ciriša ezera dabas parks, Vārkavas muiža, Arendoles muiža, Leļļu galerija un miniatūrā karaļvalsts, Metāla mākslas galerija Nester Custom, 2. Pasaules kara muzejs, Maizes muzejs, Raiņa muzejs "Jasmuiža" u.c.
Funkcionālās saites		Nozīmīgākās funkcionālās saites ar Līvānu, Jēkabpils, Varakļānu, Rēzeknes novadu, Rēzekni, Krāslavas, Augšdaugavas novadu un Daugavpili.

ATTĒLS 3. Preiļu novada novietojums Latvijā

ATTĒLS 4. Preiļu novada novietojums Latgales plānošanas reģionā

ATTĒLS 5. Preiļu novada administratīvās vienības, pilsētas un ciemi

1.2. Sabiedrības viedoklis par attīstību

Preiļu novada iedzīvotāju aptaujā, kas tika veikta no 2021. gada 22. aprīļa līdz 9. jūnijam, piedalījās 655 iedzīvotāji (kas ir 3,9% no apvienotā Preiļu novada teritorijas iedzīvotāju skaita 2021. gada sākumā).

Iedzīvotāji izvirzījuši trīs prioritārās jomas, kurās tuvāko piecu gadu laikā visvairāk nepieciešams veikt uzlabojumus:

- 1) Ceļu infrastruktūra (473 atbildes),
- 2) Veselības aprūpe un veselības pakalpojumu pieejamība (372 atbildes),
- 3) Uzņēmējdarbības vide (ražošanas zonas, atbalsta programmas uzņēmējiem) (335 atbildes).

Starpturpmākajā Preiļu novada attīstībā uzlabojamām jomām izceļamas arī:

- 4) Iedzīvotāju iesaiste un līdzdalība lēmumu pieņemšanā,
- 5) Jaunatnes iesaistīšana un motivēšana,
- 6) Vides sakoptība,
- 7) Komunālā saimniecība (ūdensapgāde, siltumapgāde, kanalizācija, atkritumu apsaimniekošana),
- 8) Mājokļu pieejamība,
- 9) Sociālie pakalpojumi,
- 10) Ģimenēm draudzīgas vides veidošana,
- 11) Izglītības pakalpojumi,
- 12) Informācijas aprīte un saziņa ar pašvaldību,
- 13) Drošība un sabiedriskā kārtība,
- 14) Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana.

Iedzīvotāji aptaujā pauduši viedokli, ka būtiskākais Preiļu novada **attīstības virziens** ir **uzņēmējdarbības attīstība**. Aiz tā seko pakalpojumu attīstība (izglītības, veselības, sociālie, tūrisma, komunālie), infrastruktūras attīstība (transports, sakari, ūdenssaimniecība, tirdzniecība, enerģētika), un visbeidzot iekļaujošas, pieejamas un sakārtotas dabas un kultūrvides attīstība.

Aptaujā paustās idejas un vajadzības dažādu pakalpojumu un infrastruktūras uzlabošanai ņemts vērā, sastādot Rīcības un Investīciju plānu ar konkrētiem priekšlikumiem.

Kopumā iedzīvotāji Preiļu novadu vēlas redzēt līdzsvaroti un vienmērīgi attīstītu **visās jomās**, nodrošinot pieejamus un kvalitatīvus pakalpojumus visā novada teritorijā.

1.3. SVID analīze

Attīstības programmas izstrādes ietvaros organizētas 15 tematiskās darba grupas, kuru laikā izvērtēta apvienotā Preiļu novada esošā situācija, plānotas rīcības turpmākajai attīstībai un veikta visaptveroša stipro un vājo pušu, iespēju un draudu (SVID) analīze.

Iekšējie Preiļu novada attīstības faktori, stiprās puses:

- Daudzveidīgi un bagāti dabas resursi – lauksaimniecībā izmantojamās zemes, meži, purvi, ūdeņi, vairākas derīgo izrakteņu atradnes - dolomīts, māls, smilts, kūdra;

- Izdevīga novada atrašanās vieta Latgales vidū un starp nacionālas nozīmes centriem – Daugavpili, Rēzekni, Jēkabpili, un spēcīgas funkcionālās saites;
- Novada teritoriju šķērso valsts un Eiropas nozīmes autoceļi;
- Pietiekami blīvs autoceļu tīkls, kas nodrošina attīstības centru sasniedzamību;
- Brīvas neapsaimniekotas būves (arī nelielas zemes platības) lauksaimniecības un citas uzņēmējdarbības attīstībai;
- Uzņēmējdarbības centra darbība, pašvaldības granti uzņēmējiem;
- Atsevišķi spēcīgi vietējie uzņēmēji piena pārstrādē, kravu pārvadājumu, šūšanas, kokapstrādes un mazumtirdzniecības nozarēs;
- Attīstīta lauksaimniecība, augoša bioloģiskās lauksaimniecības nozare un papildus izmantojamās zemes potenciāls;
- Bagātīga un pievilcīga dabas vide - upes, ezeri, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas;
- Kultūrvēsturiskie resursi (Preiļu pils un parks, Vārkavas, Arendoles muižas, Ārdavas muiža, Aglonas bazilika, Riebiņu muiža un parks);
- Īpaši (unikāli) tūrisma objekti (Leļļu muzejs, Metāla mākslas galerija, zirgaudzētava "Trīs vītolu stalli", Briežu dārzs);
- Plašs un pietiekams izglītības, kultūras (t.sk. bibliotēkas un muzeji) un sporta iestāžu tīklojums un pakalpojumu pieejamība;
- Aktīvs bērnu un jauniešu centru darbs, attīstīta jauniešu interese par IT jomu (Robotikas klubs);
- Attīstīta kultūras pārvaldības sistēma un kultūras pasākumu organizēšana;
- Pieejami sociālie un veselības aprūpes pakalpojumi, nodrošināta apmierinoša sociālo pakalpojumu un veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāte;
- Ģimenēm draudzīga pašvaldība, tiek sniegts daudzveidīgs atbalsts;
- Publiskās ārtelpas teritoriju pieejamība Preiļos un ciemos: parki, skvēri atpūtas vietas, rotaļu laukumi;
- Līdzšinējo pašvaldību efektivitāte ES u.c. fondu finansējuma piesaistē attīstības projektu īstenošanā (ūdenssaimniecības attīstībai, energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem u.c.);
- Pieejama komunālās saimniecības infrastruktūra lielākajās apdzīvotajās vietās (ūdensapgāde, kanalizācija, siltumapgāde, atkritumu šķīrošana u.c.).

Iekšējie Preiļu novada attīstības faktori, vājās puses:

- Turpinās pakāpeniska un samērā strauja iedzīvotāju skaita samazināšanās (emigrācija, aizplūšana labākas dzīves meklējumos);
- Zema dzimstība un darbspējīgo iedzīvotāju skaita samazināšanās;
- Neapmierinoša ceļu infrastruktūras kvalitāte;
- Nolietojusies vai nepieejama ūdensapgāde un kanalizācijas infrastruktūra apdzīvotajās vietās;
- Nepietiekoši pieejami pamata pakalpojumi iedzīvotājiem, sevišķi nomaļos ciemos;
- Augsti kvalificētu speciālistu nepietiekamība;
- Atsevišķās vietās zemas ieguldījumu efektivitātes riski inženiertehniskās infrastruktūras attīstībā (ņemot vērā depopulācijas tendenci);
- Dzīvojamā fonda nepietiekošs apjoms un kvalitāte, t.sk. lauku viensētu izzušana;

- Zema uzņēmējdarbības aktivitāte;
- Maz attīstīta sadarbība starp uzņēmējiem;
- Pārvaldes sadrumstalotības un neefektīvu iekšēju procesu riski (jaunā novada izveides sākumā, ņemot vērā to, ka apvienotas četras atšķirīgas saimniecības);
- Visas līdzšinējās pašvaldības saņēmušas dotāciju no pašvaldību izlīdzināšanas fonda, nav bijušas finansiāli pašpietiekamas;
- Neaktīva paaudžu maiņa lauku saimniecībās, kas neveicina saimniecību attīstību un jaunu cilvēku palikšanu laukos;
- Nepietiekamas digitālās prasmes vecāka gadagājuma cilvēkiem;
- Nepietiekoši pieejami aprūpes mājās pakalpojumi un ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju struktūras nepietiekoša efektivitāte.

Ārējie Preiļu novada attīstības faktori, iespējas:

- Finansējuma piesaiste infrastruktūras, degradēto teritoriju un dzīvojamā fonda attīstībai u.c.;
- Starptautisko tūrisma maršrutu (t.sk. EiroVelo, Ezertaka) un sakrālā tūrisma attīstība;
- Sadarbības iespējas ar Latgales reģiona pašvaldībām u.c. organizācijām kopīgu interešu projektu īstenošanā;
- Profesionālās izglītības attīstības potenciāls Preiļos;
- Valsts autoceļu kvalitātes pakāpeniska uzlabošana;
- Pieejamākas energoresursu cenas un ieguldījumi novada attīstībā, īstenojot vēja parku u.c. liela mēroga atjaunīgo energoresursu ražošanas attīstību;
- Attālinātā darba būtisks iespēju un popularitātes pieaugums;
- Starppašvaldību sadarbības un labās prakses pārņemšanas iespējas no citām pašvaldībām Latvijā un citās valstīs;
- Pieaugoša sabiedrības interese līdzdarboties vietu/ kopienu attīstībā un lēmumu pieņemšanā;
- Publiskās privātās partnerības sadarbības projektu īstenošana;
- Elektronisko sakaru tīkla attīstība;
- Klimata pārmaiņu ietekme uz tūrisma sezonālātes mazināšanu, iespējas audzēt jaunas kultūras;
- "Zaļā kursa" politikas iespējas, dažādojot un attīstot uzņēmējdarbību.

Ārējie Preiļu novada attīstības faktori, draudi:

- Nelabvēlīga Covid-19 ietekme uz ekonomisko situāciju Latvijā un Eiropā (t.sk. tieša ietekme uz tūrismu, tūristu skaita samazināšanās);
- Augstāks algu un pabalstu līmenis apkārtējos centros, Rīgā;
- Komercepakalpojumu samazināšanās un trūkums (pakomāti, bankomāti, pasta nodaļas, veikali u.c.);
- Energoresursu cenu pieaugums;
- Valsts nodokļu politikas izmaiņas, kā arī plānoto nacionāla līmeņa rīcībpolitiku neīstenošana (izstrādāti dažādu jomu plāni, bet nav kapacitātes to īstenošanai);
- Saimnieciskās darbības ierobežojumi normatīvu izmaiņu ietekmē, jaunu īpaši aizsargājamo teritoriju noteikšanas dēļ u.tml.;
- Globālie izaicinājumi (digitalizācija, pandēmijas, finanšu krīzes, klimata pārmaiņas u.c.).

2. Vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi

Preiļu novada ilgtermiņa stratēģiskie uzstādījumi – vīzija, stratēģiskie mērķi, ilgtermiņa prioritātes – noteikti Preiļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā no 2022. gada, kas izstrādāta vienlaikus ar Preiļu novada attīstības programmu 2022. – 2029. gadam. Vīzijas sasniegšanai noteikti četri stratēģiskie mērķi. Ilgtermiņa prioritātes attiecināmas uz visiem stratēģiskajiem mērķiem, ņemot vērā to savstarpējo sinerģiju. Visas četras prioritātes ir vienlīdz svarīgas, tās sekmē mērķu sasniegšanu.

Vīzija	Preiļu novads ir starptautiski atpazīstama latgaliska teritorija, pievilcīga vieta biznesam un darbam, laikmeīga un tīra vide, kur izaugt veselam un laimīgam bērnam. Preiļi VAR – Preiļi, Vārkava, Aglona, Riebiņi – ir darbīgas un pašpietiekamas vietējās kopienas ar rūpēm par vietu un apkārtējām.			
Stratēģiskie mērķi	SM1 – Aktīva uzņēmējdarbība	SM2 – Pievilcīga dzīves vide	SM3 – Labklājīga sabiedrība	SM4 – Vieda pārvaldība
Ilgtermiņa prioritātes	IP1 – Efektīvi un inovatīvi uzņēmumi	IP2 – Ērta, droša, patīkama vide un savienojumi	IP3 – Prasmīgi, aktīvi un nodrošināti cilvēki	IP4 – Gudra un atbildīga vietējā pārvaldība
Vidēja termiņa prioritātes	VTP1 – Ekonomiskās aktivitātes paaugstināšana un vietas potenciāla vieda izmantošana	VTP2 – Droša, pieejama un labiekārtota dzīves telpa	VTP3 – Izglītota, radoša, vesela un tradīcijām bagāta vietējā sabiedrība	VTP4 – Progresīva, stratēģiska un uz daudzpusēju sadarbību vērsta vietējā pārvaldība

ATTĒLS 6. Preiļu novada ilgtermiņa un vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi

Balstoties ilgtermiņa uzstādījumos, izvirzīti **vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi** – vidēja termiņa prioritātes, rīcības virzieni un uzdevumi. Preiļu novada pašvaldības prioritātes nākamajiem septiņiem gadiem ir (1) ekonomiskās aktivitātes paaugstināšana un vietas potenciāla vieda izmantošana, (2) drošas, pieejamas un labiekārtotas dzīves telpas veidošana, (3) izglītotas, radošas, veselas un tradīcijām bagātas vietējās sabiedrības attīstība un (4) progresīvas, stratēģiskas un uz daudzpusēju sadarbību vērstas vietējās pārvaldības veidošana.

Noteiktās vidēja termiņa prioritātes ir vienlīdz līdzvērtīgas, tās veido ietvaru rīcības virzieniem, no tiem izrietošajiem uzdevumiem, kas tālāk ir pamats Rīcību plānam un Investīciju plānam. Balstot attīstību uz izvirzītajām prioritātēm, vidējā termiņā tiks sekmēta virzība uz ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu sasniegšanu.

Līdzās tematiskajām prioritātēm Stratēģijas un Attīstības programmas ietvaros definētas **horizontālās prioritātes**, ņemot vērā to, ka tās caurvij visas attīstības jomas un ievērtējamas ikviena projektā un attīstības plānošanas pasākumā. Horizontālās prioritātes nepieciešamības gadījumā var tikt transformētas arī par Rīcības virzieniem vai uzdevumiem Attīstības programmas Rīcības plānā:

- Ilgtspēja un "zaļā" domāšana,
- Tehnoloģijas un digitālā transformācija,
- Klimatneitralitāte un pielāgošanās spēja,
- Sadarbība un radošums,
- Līdzsvarota teritorijas attīstība,
- Pieejamība,
- Ģimenes ar bērniem, jaunieši, seniori,
- Vienlīdzīgu iespēju politika.

Sabiedrības līdzdalības budžeta ietvaros atbalstāmie tematiskie virzieni nosakāmi Investīciju plānā atbilstoši aktuālajām sabiedrības vajadzībām, visi rīcības virzieni un horizontālās prioritātes var tikt izmantoti kā tematiskie virzieni sabiedrības līdzdalības budžetā.

Rīcību virzienu un uzdevumu numerācijai nav prioritāras nozīmes – visi virzieni ir vienlīdz svarīgi sabalansētai un ilgtspējīgai novada attīstībai. Atsevišķu uzdevumu īstenošana sekmē arī horizontālās prioritātes.

Atbilstoši Teritorijas attīstības plānošanas likuma 22.pantam pašvaldības **pielāgošanās klimata pārmaiņām stratēģija** integrēta rīcības virzienā *RV 2.1. Nodrošināt iedzīvotājus ar kvalitatīviem, mūsdienīgiem un pieejamiem KOMUNĀLIEM* un atsevišķos uzdevumos citos rīcības virzienos.

Pirmā no vidēja termiņa prioritātēm **Ekonomiskās aktivitātes paaugstināšana un vietas potenciāla vieda izmantošana** aptver pasākumus ekonomiskās vides attīstībai, īstenojot pasākumus uzņēmējdarbības infrastruktūras uzlabošanai, lauksaimniecības attīstībai, tūrisma jomas attīstībai. Liels uzsvars liekams uz jaunu risinājumu un sadarbības iespēju meklēšanu, lai attīstītu risinājumus uzņēmumu, produktu un pakalpojumu veidošanai. Pašvaldība turpinās attīstīt uzņēmējdarbības atbalsta institūciju darbību. Lauksaimniecība izvirzīta par vienu no jaunā novada kopējiem attīstības fokusi, maksimāli veicinot pievienotās vērtības radīšanu un viedo saimniekošanu gan esošajos, gan jaunos lauksaimniecības uzņēmumos (jaunu pakalpojumu, jaunus produktu izstrādē sadarbībā ar augstskolām, pētniecības iestādēm un

profesionālajām organizācijām). Novadā ir būtiski veicināt nozaru un jomu mijiedarbību, lai teritorija un kopiena attīstās integrēti un ilgtspējīgi.

TABULA 1. Pirmā vidēja termiņa prioritāte, rīcības virzieni un uzdevumi

VTP1 – Ekonomiskās aktivitātes paaugstināšana un vietas potenciāla vieda izmantošana	
Rīcības virziens	Uzdevums
RV 1.1. Uzlabot ESOŠĀS UZŅĒMĒJDARBĪBAS INFRASTRUKTŪRAS kvalitāti un pieejamību uzņēmumu izaugsmei	U.1.1.1. Attīstīt publisko atbalsta infrastruktūru uzņēmējdarbības atbalstam dažādās ražošanas, pakalpojumu un tirdzniecības nozarēs, t.sk. sakārtojot degradētās teritorijas
	U.1.1.2. Veicināt viedās saimniekošanas attīstību, bioloģiskās un netradicionālās lauksaimniecības potenciāla izmantošanu
	U.1.1.3. Efektivizēt esošo tūrisma produktu un pakalpojumu sniegšanu (sevišķi dabas, amatniecības, sakrālā, veselības un rekreācijas tūrisma jomās), veidojot Preiļu novadu kā četru sezonu galamērķi un veicinot tā atpazīstamību nacionālā un starptautiskā mērogā
RV 1.2. Radīt JAUNUS UZŅĒMĒJDARBĪBU VEICINOŠUS infrastruktūras risinājumus uzņēmumu, produktu un pakalpojumu veidošanai	U.1.2.1. Piesaistīt vietējās un starptautiskās publiskās un privātās investīcijas (it īpaši inovatīvu un augstu tehnoloģiju jomās), t.sk. no starpnacionālajiem uzņēmumiem
	U.1.2.2. Veicināt lauksaimniecības, ražošanas un tūrisma attīstību, jaunu produktu un pakalpojumu ar pievienoto vērtību veidošanos, t.sk. veicinot attālinātā darba iespējas
	U.1.2.3. Veicināt jaunu produktu un pakalpojumu veidošanos sociālās uzņēmējdarbības, loģistikas un “zaļās enerģētikas” jomās
RV 1.3. Nodrošināt uzņēmējdarbības ATBALSTA INSTITŪCIJU efektivitāti uzņēmumu, produktu un pakalpojumu attīstībai	U.1.3.1. Turpināt un attīstīt Preiļu novada Uzņēmējdarbības centra (t.sk. atvērtā tipa biroja) darbību uzņēmēju atbalstam
	U.1.3.2. Turpināt un attīstīt Preiļu novada TIC darbību tūrisma uzņēmēju atbalstam
	U.1.3.3. Uzlabot Preiļu novada tēlu un novada atpazīstamību, veicinot tūristu, jaunu iedzīvotāju un kvalificētu speciālistu piesaisti

Otrā no vidēja termiņa prioritātēm **Droša, pieejama un labiekārtota dzīves telpa** aptver komunālos pakalpojumus, satiksmes infrastruktūru un mobilitāti, dzīvojamo fondu, drošību, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT), pašvaldības iestāžu infrastruktūras un materiāli tehniskās bāzes pilnveidi, publiskās ārtelpas un teritoriju attīstību. Kvalitatīva infrastruktūra ir viens no priekšnoteikumiem dzīves vides kvalitātes celšanai. Tā attīstāma un uzturama pārdomāti, ar pēc iespējas mazāku ietekmi uz apkārtējo vidi un ar mērķi uzlabot vides kvalitāti. Sabiedrības drošības attīstībā ieguldāms liels darbs, uzlabojot pakalpojumus un infrastruktūru. Viens no nozīmīgākajiem vietējās teritorijas resursiem ir daba - meži, purvi, ūdenstilpes u.c. resursi,

kuru ilgtspējīga izmantošana un aizsardzība ir sekmējama. Turpmākajā novada attīstībā nepieciešams turpināt attīstīt ūdenssaimniecību un paaugstināt energoefektivitāti. Sabiedrībai aktuāla ir droša un ērta pārvietošanās, ko sekmē kvalitatīvi autoceļi un ielas, nodalīta gājēju un velosipēdistu infrastruktūra, jauni mobilitātes veidi. Kvalitatīvu mājokļu pieejamības problēmu risināšana ir būtiska, lai piesaistītu novadam iedzīvotājus un uzlabotu dzīves apstākļus esošajiem iedzīvotājiem.

Publiskās ārtelpas un publisko ūdeņu pieejamība, dabas teritoriju sakoptība, apsaimniekošana un attīstība kļūst arvien aktuālāka. Bijušo novadu stratēģiskajos uzstādījumos jau daļēji uzsvērti "zaļās domāšanas" un "zaļā dzīvesveida" mērķi, kas šobrīd kļūst arvien būtiskāki un straujiem soļiem ienāk sabiedrības ikdienā. Klimata pārmaiņu problemātika liek pašvaldībai pastiprināti domāt par atkritumu šķirošanas jautājumiem, atjaunīgās enerģijas radīšanas iespējām, transporta radīto oglekļa izmešu samazinājumu, dažādām videi draudzīgām iniciatīvām un bezatkritumu dzīvesveida veicināšanu novadā. Šī vidēja termiņa prioritāte līdzās mājokļu politikas jautājumiem, fizisko un sociālo savienojumu uzlabošanai ietver orientāciju uz "zaļo" politiku, klimatneitralitāti, iedzīvotājiem pieejamu tīru vidi un vietējo (t.sk. bioloģisko) pārtiku.

Turpmākajā novada attīstībā lielākie ieguldījumi, līdzīgi kā iepriekš, paredzami infrastruktūras pilnveidē, un paredzams, ka arvien lielāku izdevumu proporciju ieņems visa veida infrastruktūras uzturēšana.

TABULA 2. Otrā vidēja termiņa prioritāte, rīcības virzieni un uzdevumi

VTP2 – Droša, pieejama un labiekārtota dzīves telpa	
Rīcības virziens	Uzdevums
RV 2.1. Nodrošināt iedzīvotājus ar kvalitatīviem, mūsdienīgiem un pieejamiem KOMUNĀLIEM PAKALPOJUMIEM	U.2.1.1. Atjaunot, uzlabot un attīstīt ūdensapgādes, kanalizācijas, lietus ūdeņu novadīšanas sistēmas un pakalpojumus
	U.2.1.2. Realizēt pašvaldības stratēģiju, lai pielāgotos klimata pārmaiņām, t.sk. modernizējot siltumapgādes sistēmas infrastruktūru un ieviešot vispārējo energopārvaldības sistēmu novadā
	U.2.1.3. Attīstīt ilgtspējīgu atkritumu apsaimniekošanu un nodrošināt videi draudzīgas atkritumu saimniecības attīstību
RV 2.2. Attīstīt līdzsvarotu un savstarpēji papildinošu ceļu tīklu, SATIKSMES INFRASTRUKTŪRU un ērtu MOBILITĀTI	U.2.2.1. Atjaunot un uzlabot pašvaldības autoceļu, ielu un autostāvvietu infrastruktūru, ar to papildinot pašvaldības pakalpojumu attīstību vai valsts ieguldījumus autoceļu un satiksmes infrastruktūrā
	U.2.2.2. Attīstīt gājējiem un velosipēdistiem paredzēto infrastruktūru un veicināt videi draudzīga transporta izmantošanu
	U.2.2.3. Attīstīt pārdomātus un pamatotus pasažieru, skolēnu un citu iedzīvotāju grupu pārvadājumus

VTP2 – Droša, pieejama un labiekārtota dzīves telpa	
Rīcības virziens	Uzdevums
RV 2.3. Atjaunot, saglabāt un attīstīt DZĪVOJAMO FONDU , t.sk. veidojot jaunus mājokļus	U.2.3.1. Uzlabot pašvaldības esošā dzīvojamā fonda efektīvu pārvaldību, neapsaimniekoto īpašumu uzturēšanu un attīstību
	U.2.3.2. Paplašināt dzīvojamā fonda pieejamību, veidojot jaunus mājokļus, t.sk. kā atbalsta pasākumu cilvēkkapitāla piesaistei
	U.2.3.3. Ieviest publiskās-privātās partnerības (PPP) mehānismu dažādām mērķa grupām (t.sk. individuālās dzīvojamās apbūves veicināšana, sociālo māju/dzīvokļu attīstība u.c.)
RV 2.4. Uzlabot novada iedzīvotāju un viesu DROŠĪBU , ērtību, sabiedrisko kārtību un kvalitatīvu IKT savienojumu PIEEJAMĪBU	U.2.4.1. Pilnveidot sabiedriskās kārtības un drošības pasākumus iedzīvotājiem, t.sk. ugunsdrošību, civilo aizsardzību, drošību uz ūdens
	U.2.4.2. Sekmēt viedo tehnoloģiju ieviešanu (apgaismes risinājumos, video novērošanā, drošības paaugstināšanā, datu uzskaitē u.c.) Preiļu pilsētā un novada teritorijā
	U.2.4.3. Attīstīt sakaru sistēmu pieejamību, IKT, viedo un citu moderno tehnoloģiju pieejamību un digitālo transformāciju dažādās pašvaldības pakalpojumu jomās
RV 2.5. Saglabāt, pilnveidot un ilgtspējīgi attīstīt novada IZGLĪTĪBAS, KULTŪRAS SPORTA un infrastruktūru	U.2.5.1. Pilnveidot izglītības iestāžu infrastruktūru un materiāli tehnisko bāzi kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanai
	U.2.5.2. Uzturēt un attīstīt novada kultūras iestāžu infrastruktūru, materiāli tehnisko bāzi, t.sk. sinerģijā ar novada kultūras jomas NVO
	U.2.5.3. Attīstīt un pilnveidot novada sporta infrastruktūru, sniedzot iedzīvotājiem iespēju sekmēt veselīgu dzīvesveidu, kā arī attīstīt sportiskos sasniegumus profesionālā līmenī
RV 2.6. Attīstīt preventīvas VESELĪBAS SOCIĀLĀS un aprūpes, aizsardzības un rehabilitācijas INFRASTRUKTŪRU visām iedzīvotāju grupām	U.2.6.1. Veicināt veselības aprūpes un rehabilitācijas infrastruktūras attīstību daudzpusīgu pakalpojumu sniegšanai
	U.2.6.2. Attīstīt un pilnveidot sociālo pakalpojumu infrastruktūru īslaicīgās un ilgstošās sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai (t.sk. arī aprūpe mājās, krīzes centra, patversmes un pansionāta pakalpojumu infrastruktūra)
	U.2.6.3. Sekmēt un atbalstīt mobilo veselības un sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu materiāltehniskās bāzes izveidi
RV 2.7. Veicināt pilsētas un novada PUBLISKĀS ĀRTELPAS un teritoriju attīstību, ilgtspējīgu izmantošanu un	U.2.7.1. Turpināt Preiļu muižas parka labiekārtošanu, uzturēšanu un tālāku ilgtspējīgu un videi draudzīgu attīstību
	U.2.7.2. Uzlabot publiskās ārtelpas teritoriju pieejamību un labiekārtojumu uzņēmējdarbības vajadzībām vai jaunām iespējām iedzīvotājiem
	U.2.7.3. Nodrošināt dažādu īpašo teritoriju un zonu (t.sk. kapsētu teritoriju, meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju, piekrastes

VTP2 – Droša, pieejama un labiekārtota dzīves telpa		
Rīcības virziens	Uzdevums	
DABAS kvalitāti	VIDES	teritoriju, dabas atpūtas vietu u.c.) kvalitatīvu uzturēšanu, apsaimniekošanu, labiekārtošanu un videi draudzīgu attīstību

Trešā vidēja termiņa prioritāte **Izglītota, radoša, vesela un tradīcijām bagāta vietējā sabiedrība** aptver sabiedrības izglītību, veselību, sportu, kultūru, sociālo aizsardzību. Kvalitatīvas un pieejamas pirmsskolas, vispārējās, speciālās, profesionālās, interešu, profesionālās ievirzes izglītības nodrošināšana novadā ieņem nozīmīgu lomu, pilnveidojamas izglītības iespējas visa mūža garumā. Turpināmas veselības veicināšanas aktivitātes, veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu pilnveides. Sociāli mazaizsargātiem iedzīvotājiem svarīga ir mūsdienīga un atvērta Sociālā dienesta darbība un atbalstoša sociālās palīdzības sistēma. Darbs jāturpina arī pie kultūras un sporta jomas attīstības, kuru efektīva pārvaldība apvienotajā novadā ir izaicinājums. Kultūrvēsturiskā mantojuma sakārtošana un saglabāšana nezaudē aktualitāti.

TABULA 3. Trešā vidēja termiņa prioritāte, rīcības virzieni un uzdevumi

VTP3 – Izglītota, radoša, vesela un tradīcijām bagāta vietējā sabiedrība		
Rīcības virziens	Uzdevums	
RV 3.1. Nodrošināt kvalitatīvus, daudzveidīgus, mūsdienīgus un pieejamus IZGLĪTĪBAS PAKALPOJUMUS	U.3.1.1.	Ieviest kompetenču pieeju vispārējās izglītības saturā un nodrošināt iekļaujošu, pieejamu un kvalitatīvu pirmsskolas, vispārējo un speciālo izglītību
	U.3.1.2.	Nodrošināt daudzveidīgu interešu un profesionālās ievirzes izglītību, kas pamatota vietējo iedzīvotāju pieprasījumā
	U.3.1.3.	Veicināt dažādu mūžizglītības programmu, kursu, motivācijas semināru piedāvājumu, t.sk. pilnveidojot pedagogu profesionālās kompetences, iedzīvotāju IT prātību, uzņēmējgara attīstību, karjeras attīstību un personīgās attīstības savas dzīves kvalitātes uzlabošanā
RV 3.2. Attīstīt saturīga brīvā laika pavadīšanas un atpūtas iespējas, veicināt AKTĪVU UN VESELĪGU DZĪVESVEIDU	U.3.2.1.	Popularizēt veselīgu un aktīvu dzīvesveidu, organizēt dažādas sporta aktivitātes, t.sk. pilnveidojot sporta jomas NVO atbalsta sistēmu un veicinot sporta organizāciju līdzdalību fizisko aktivitāšu pieejamības nodrošināšanā
	U.3.2.2.	Izstrādāt mehānismu kultūras, sporta un brīvā laika pavadīšanas pasākumu saskaņotai plānošanai un ieviešanai, novēršot pašvaldības, NVO un iedzīvotāju iniciatīvu grupu organizēto pasākumu pārklāšanos un neefektīvu resursu patēriņu
	U.3.2.3.	Atbalstīt iedzīvotāju grupu iniciatīvas saturīga brīvā laika, atpūtas iespēju, aktīva un veselīga dzīvesveida veicināšanai
RV 3.3. Pilnveidot un attīstīt VESELĪBAS UN	U.3.3.1.	Izstrādāt un īstenot starpinstitucionālu, uz pierādījumiem balstītu sabiedrības veselības (t.sk. fiziskās, garīgās, sociālās un emocionālās veselības) politiku

VTP3 – Izglītota, radoša, vesela un tradīcijām bagāta vietējā sabiedrība	
Rīcības virziens	Uzdevums
SOCIĀLĀS jomas cilvēkkapitālu daudzveidīgu pakalpojumu pieejamībai	U.3.3.2. Sadarbībā ar sociālās jomas NVO uzlabot, dažādot un pilnveidot modernus un savstarpēji saskaņotus sociālās palīdzības, aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumus un risinājumus t.sk. lai aprūpējamā tuviniekiem ļautu palikt ekonomiski aktīviem
	U.3.3.3. Veicināt sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju integrāciju darba tirgū
RV 3.4. Pilnveidot kultūrvēsturiskā mantojuma un KULTŪRAS pasākumu daudzveidību un pieejamību	U.3.4.1. Saglabāt un attīstīt kultūrvēsturisko mantojumu un tradīcijas, t.sk. veikt kultūrvēsturisko objektu izpēti un integrēšanu radošos un inovatīvos kultūras tūrisma produktos
	U.3.4.2. Veicināt daudzpusīgu kultūras pasākumu piedāvājumu, radošo industriju, amatiermākslas darbību pilsētas un novada identitātes un sabiedriskās dzīves pilnveidošanai
	U.3.4.3. Veicināt bibliotēku, muzeju, kultūras centru, tautas namu un citu kultūras dzīves objektu popularitāti, IT prasmes un medijpratību, savstarpēju sadarbību, veidojot tos kā atvērtus un iekļaujošus kultūras dzīves centrus, kultūras tūrisma un radošo industriju resursus

Ceturtā vidēja termiņa prioritāte **Progresīva, stratēģiska un uz daudzpusēju sadarbību vērsta vietējā pārvaldība** aptver pašvaldības sniegto pakalpojumu un kapacitātes pilnveidi un sadarbības attīstību. Aktualizēti sabiedrības informēšanas, iesaistes un pašiniciatīvas jautājumi, lai attīstītu atbildību un rūpes par vietu, sekmētu nevalstiskā sektora darbību un aktivitāti. Līdz ar apvienotā Preiļu novada izveidi, viena no pirmajām risināmajām jomām ir efektīvas pašvaldības pārvaldības un komunikācijas, kvalitatīvu, pieejamu pakalpojumu nodrošināšana.

TABULA 4. Ceturtā vidēja termiņa prioritāte, rīcības virzieni un uzdevumi

VTP4 – Progresīva, stratēģiska un uz daudzpusēju sadarbību vērsta vietējā pārvaldība	
Rīcības virziens	Uzdevums
RV 4.1. Veicināt visu pašvaldības iestāžu cilvēkresursu IZAUGSMI , saskaņotu plānveida DARBĪBU un IKT pielietošanu visu jomu plānošanā un prognozēšanā	U.4.1.1. Paaugstināt pašvaldības cilvēkresursu efektivitāti un profesionālo kapacitāti, t.sk. pakāpeniski pārejot uz e-pārvaldības risinājumiem un ievērojamas daļas pašvaldības iestāžu procesu digitalizāciju
	U.4.1.2. Izstrādāt un ieviest savstarpēji papildinošas pašvaldības apakšnozaru politikas ("Uzņēmējdarbība", "Izglītība", "Veselība", "Jaunatne", "Sociālā aprūpe un rehabilitācija", "Kultūra", "Komunālā saimniecība" u.c.)
	U.4.1.3. Attīstīt mūsdienīgus un klientorientētus pašvaldības pakalpojumus

VTP4 – Progresīva, stratēģiska un uz daudzpusēju sadarbību vērsta vietējā pārvaldība	
Rīcības virziens	Uzdevums
RV 4.2. Nodrošināt koordinētu investīciju un nekustamā īpašuma PĀRVALDĪBU un efektīvu RESURSU (t.sk. cilvēkresursu) IZMANTOŠANU	U.4.2.1. Izstrādāt un ieviest viedās pārvaldības risinājumus vienotai komunikācijai, informācijas apmaiņai, vienādai datu pieejamībai, līdzdalībai un sadarbībai pašvaldības administrācijas, iestāžu un citu struktūru starpā
	U.4.2.2. Veikt pašvaldības īpašumā esošo ēku energoefektivitātes paaugstināšanu un infrastruktūras uzlabošanu
	U.4.2.3. Piedalīties nacionāla un starptautiska mēroga labās prakses pasākumos vietējās pārvaldības uzlabošanai
RV 4.3. Sekmēt vietējo iedzīvotāju un NVO līdzdalību, AKTIVITĀTI un PAŠINICIATĪVU dzīvesvides kvalitātes uzlabošanai	U.4.3.1. Nodrošināt sadarbību un efektīvu komunikāciju starp pašvaldību un dažādām iedzīvotāju grupām (NVO, jaunatne, seniori u.c.), t.sk. veicinot aktīvas un atbildīgas informācijas sabiedrības veidošanos
	U.4.3.2. Sniegt atbalstu pasākumiem vietējās sabiedrības iesaistei teritoriju attīstības jautājumu risināšanā
	U.4.3.3. Atbalstīt un veicināt iedzīvotāju tīklošanās un socializēšanās iespējas pašaktivitātei un personības izaugsmei

Visu prioritāšu pamatā primāri ir **Preiļu novada IEDZĪVOTĀJS**, cilvēku ikdienas labsajūta, dzīvojot, strādājot un uzturoties Preiļu novadā. Pašvaldības pakalpojumu klāsts, mobilitātes iespējas, IKT jomas attīstība, dzīvojamā fonda pieejamība, dzīves vides mūsdienīgums un visi attīstības pasākumi tiek virzīti uz vispārējā cilvēkkapitāla attīstību, visa vecuma iedzīvotāju labsajūtas, izaugsmes sekmēšanu un pašiniciatīvas veicināšanu, lai novads piesaistītu radošus, aktīvus, mainīgās globālās ekonomikas apstākļiem pielāgoties spējīgus cilvēkus, kuri kopīgi veido iekļaujošu un atbildīgu vietējo kopienu. Preiļu novada galvenā mērķa grupa ir **ģimenes ar bērniem**, kuru vajadzības tiek integrētas visos attīstāmajos pakalpojumos – vispārējā, profesionālās ievirzes un interešu izglītība, mūžizglītība, atpūta un brīvais laiks, veselības aprūpe, drošība, kultūra, sports un aktīvā atpūta utt., – **lai Preiļu novads ir vieta, kur izaugt laimīgiem, veselīgiem bērniem.**

3. Saskaņotība ar citiem dokumentiem

Attīstības programma izstrādāta, ievērojot spēkā esošo normatīvo aktu prasības, kā arī nacionālajos vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentos - Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2021.-2027. gadam, Reģionālās politikas pamatnostādnēs 2021.-2027. gadam un Latgales plānošanas reģiona attīstības programmā 2021-2027, izvirzītos attīstības virzienus.

Izvērtēta Līvānu, Jēkabpils, Varakļānu, Rēzeknes, Krāslavas un Augšdaugavas novada attīstības programmu stratēģisko uzstādījumu sasaiste ar Preiļu novada prioritātēm un rīcības virzieniem. Kopumā secināts, ka Preiļu novads un apkārtējās pašvaldības vidēja termiņa plānošanā risina līdzīgus jautājumus, Attīstības programmā ietverot visu pašvaldības kompetencē esošo jomu attīstības veicināšanu.

	Nacionālais attīstības plāns 2021. - 2027. gadam (NAP2027)
	Latgales plānošanas reģiona attīstības programma 2021. - 2027. gadam (2.redakcija)
	Kaimiņu pašvaldību plānošanas dokumenti (Jēkabpils, Līvānu, Varakļānu, Rēzeknes, Krāslavas, Augšdaugavas novads)

ATTĒLS 7. Citi plānošanas dokumenti, kuri tieši vai netieši ietekmē Attīstības programmu

Zemāk sniegts detalizēts izklāsts par Preiļu novada rīcības virzienu saskaņotību ar NAP2027 un Latgales plānošanas reģiona attīstības programmu 2021. – 2027.gadam.

TABULA 5. Saskaņotība ar Nacionālo attīstības plānu 2021.-2027. gadam

Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam	Preiļu novada attīstības programma 2022.-2029. gadam
PRIORITĀTE "STIPRAS ĢIMENES, VESELI UN AKTĪVI CILVĒKI"	
RV Uz cilvēku centrēta veselības aprūpe	RV 3.3. Pilnveidot un attīstīt VESELĪBAS UN SOCIĀLĀS jomas cilvēkkapitālu daudzveidīgu pakalpojumu pieejamībai
RV Psiholoģiskā un emocionālā labklājība	
RV Stipras ģimenes paaudzēs	RV4.3. Sekmēt vietējo iedzīvotāju un NVO līdzdalību, aktivitāti un pašiniciatīvu dzīvesvides kvalitātes uzlabošanai
RV Sociālā iekļaušana	RV 3.3. Pilnveidot un attīstīt VESELĪBAS UN SOCIĀLĀS jomas cilvēkkapitālu daudzveidīgu pakalpojumu pieejamībai RV4.3. Sekmēt vietējo iedzīvotāju un NVO līdzdalību, aktivitāti un pašiniciatīvu dzīvesvides kvalitātes uzlabošanai
PRIORITĀTE "ZINĀŠANAS UN PRASMES PERSONĪBAS UN VALSTS IZAUGSMEI"	
RV Zinātne sabiedrības attīstībai, tautsaimniecības izaugsmei un drošībai	RV 1.2. Radīt JAUNUS UZŅĒMĒJDARBĪBU VEICINĒŠUS infrastruktūras risinājumus

Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam	Preiļu novada attīstības programma 2022.-2029. gadam
	uzņēmumu, produktu un pakalpojumu veidošanai
RV Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība	RV 3.1. Nodrošināt kvalitatīvus, daudzveidīgus, mūsdienīgus un pieejamus IZGLĪTĪBAS PAKALPOJUMUS
PRIORITĀTE "UZŅĒMUMU KONKURĒTSPĒJA UN MATERIĀLĀ LABKLĀJĪBA"	
RV Produktivitāte, inovācija un eksports	VTP1 – Ekonomiskās aktivitātes paaugstināšana un vietas potenciāla vieda izmantošana
RV Darbs un ienākumi	
RV Kapitāls un uzņēmējdarbības vide	
PRIORITĀTE "KVALITĀTĪVA DZĪVES VIDE UN TERITORIJU ATTĪSTĪBA"	
RV Daba un vide – "Zaļais kurss"	RV 2.1. Nodrošināt iedzīvotājus ar kvalitatīviem, mūsdienīgiem un pieejamiem KOMUNĀLIEM PAKALPOJUMIEM RV 2.7. Veicināt pilsētas un novada PUBLISKĀS ĀRTELPAS un teritoriju attīstību, ilgtspējīgu izmantošanu un DABAS VIDES kvalitāti
RV Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi	RV 2.1. Nodrošināt iedzīvotājus ar kvalitatīviem, mūsdienīgiem un pieejamiem KOMUNĀLIEM PAKALPOJUMIEM RV 2.2. Attīstīt līdzsvarotu un savstarpēji papildinošu ceļu tīklu, SATIKSMES INFRASTRUKTŪRU un ērtu MOBILITĀTI
RV Līdzsvarota reģionālā attīstība	RV 4.1. Veicināt visu pašvaldības iestāžu cilvēkresursu IZAUGSMI, saskaņotu plānveida DARBĪBU un IKT pielietošanu visu jomu plānošanā un prognozēšanā RV 4.2. Nodrošināt koordinētu investīciju un nekustamā īpašuma PĀRVALDĪBU un efektīvu RESURSU (t.sk. cilvēkresursu) IZMANTOŠANU
RV Mājokļi	RV 2.3. Atjaunot, saglabāt un attīstīt DZĪVOJAMO FONDU, t.sk. veidojot jaunus mājokļus
PRIORITĀTE "KULTŪRA UN SPORTS AKTĪVAI UN PILNVĒRTĪGAI DZĪVEI"	
RV Cilvēku līdzdalība kultūras un sporta aktivitātēs	RV 3.2. Attīstīt saturīga brīvā laika pavadīšanas un atpūtas iespējas, veicināt AKTĪVU UN VESELĪGU DZĪVESVEIDU RV 3.4. Pilnveidot kultūrvēsturiskā mantojuma un KULTŪRAS pasākumu daudzveidību un pieejamību
RV Kultūras un sporta devums ilgtspējīgai sabiedrībai	
PRIORITĀTE "VIENOTA, DROŠA UN ATVĒRTA SABIEDRĪBA"	
RV Saliedētība	RV 4.3. Sekmēt vietējo iedzīvotāju un NVO līdzdalību, AKTIVITĀTI un PAŠINICIATĪVU dzīvesvides kvalitātes uzlabošanai
RV Tiesiskums un pārvaldība	RV 4.1. Veicināt visu pašvaldības iestāžu cilvēkresursu IZAUGSMI, saskaņotu plānveida DARBĪBU un IKT pielietošanu visu jomu plānošanā un prognozēšanā RV 4.2. Nodrošināt koordinētu investīciju un nekustamā īpašuma PĀRVALDĪBU un efektīvu RESURSU (t.sk. cilvēkresursu) IZMANTOŠANU
RV Drošība	RV 2.4. Uzlabot novada iedzīvotāju un viesu DROŠĪBU, ērtību, sabiedrisko kārtību un kvalitatīvu IKT savienojumu PIEEJAMĪBU

TABULA 6. Saskaņotība ar Latgales plānošanas reģiona attīstības programmu 2021-2027 (2.0 redakcija)

Latgales plānošanas reģiona attīstības programma 2021-2027	Preiļu novada attīstības programma 2022.-2029. gadam
Stratēģiskais virziens "Prasmes" un prioritātes: - Ekselence - Arods un mūžizglītība	RV 1.2. Radīt JAUNUS UZŅĒMĒJDARBĪBU VEICINOŠUS infrastruktūras risinājumus uzņēmumu, produktu un pakalpojumu veidošanai RV 2.5. Saglabāt, pilnveidot un ilgtspējīgi attīstīt novada IZGLĪTĪBAS, KULTŪRAS un SPORTA un infrastruktūru RV 3.1. Nodrošināt kvalitatīvus, daudzveidīgus, mūsdienīgus un pieejamus IZGLĪTĪBAS PAKALPOJUMUS
Stratēģiskais virziens "Savienojumi" un prioritātes: - Maģistrāles - Ceļi - IT - Mobilitāte	RV 2.2. Attīstīt līdzsvarotu un savstarpēji papildinošu ceļu tīklu, SATIKSMES INFRASTRUKTŪRU un ērtu MOBILITāti RV 1.1. Uzlabot ESOŠĀS UZŅĒMĒJDARBĪBAS INFRASTRUKTŪRAS kvalitāti un pieejamību uzņēmumu izaugsmei
Stratēģiskais virziens "Gudra pārvaldība" un prioritātes: - Idejas - Pašvaldības - Vide un klimats - Pakalpojumi	RV 4.1. Veicināt visu pašvaldības iestāžu cilvēkresursu IZAUGSMI, saskaņotu plānveida DARBĪBU un IKT pielietošanu visu jomu plānošanā un prognozēšanā RV 4.2. Nodrošināt koordinētu investīciju un nekustamā īpašuma PĀRVALDĪBU un efektīvu RESURSU (t.sk. cilvēkresursu) IZMANTOŠANU
Stratēģiskais virziens "Efektīvi uzņēmumi" un prioritātes: - Iesācēji - Alpīnisti - Čempioni - Sirdis	RV 1.1. Uzlabot ESOŠĀS UZŅĒMĒJDARBĪBAS INFRASTRUKTŪRAS kvalitāti un pieejamību uzņēmumu izaugsmei RV 1.2. Radīt JAUNUS UZŅĒMĒJDARBĪBU VEICINOŠUS infrastruktūras risinājumus uzņēmumu, produktu un pakalpojumu veidošanai RV 1.3. Nodrošināt uzņēmējdarbības ATBALSTA INSTITŪCIJU efektivitāti uzņēmumu, produktu un pakalpojumu attīstībai

TABULA 7. Saskaņotība ar apkārtējo pašvaldību attīstības programmu vidēja termiņa stratēģiskajiem uzstādījumiem

Pašvaldība un uzstādījumi	Sadarbības iespējas un funkcionālās saites ar Preiļu novada pašvaldību
<u>Daugavpils valstspilsētas un Augšdaugavas novada attīstības programma 2022. – 2027. gadam</u> Vidēja termiņa attīstības prioritātes: - Aktīva, izglītota, radoša un vesela kopiena, - Augoša, atpazīstama un konkurētspējīga uzņēmējdarbības vide, - Ilgtermiņš mājoklis, vide un infrastruktūra,	Tūrisma nozares attīstība Latgales plānošanas reģiona attīstības kontekstā. Funkcionālā saite – darba iespējas Daugavpilī un Augšdaugavas novadā, pakalpojumi, stratēģiskais transporta virziens uz lielāko pilsētu Latgalē, Lietuvu. Sadarbība dabas resursu apsaimniekošanā, kopīgu projektu izstrādē un īstenošanā kultūras, izglītības, uzņēmējdarbības un vides attīstības jomā.

Pašvaldība un uzstādījumi	Sadarbības iespējas un funkcionālās saites ar Preiļu novada pašvaldību
4) Videi draudzīga un integrēta mobilitāte, 5) Spēcīga, patstāvīga nozaru pārvaldība un sinerģija.	Daugavpils pilsēta ir viens no nozīmīgākajiem attīstības centriem, tāpēc būtiska ir piekļuve pilsētas resursiem – ceļu un transporta infrastruktūra, sabiedriskā transporta pakalpojumu attīstība.
<u>Līvānu novada pašvaldības integrētas attīstības programma 2019.-2025. gadam</u> Vidēja termiņa attīstības prioritātes: 1) Dzīves un darba prasmes pašiniciatīva un uzņēmība 2) Uzņēmējdarbība, darbs un ģimenes labsajūta. Vidēja termiņa attīstības mērķi: 1. Uzņēmējdarbībai un darbam nepieciešamo dzīves prasmju, iemaņu, pašiniciatīvu un uzņēmības attīstīšanas iespējas mūža garumā. 2. Uzņēmējdarbībai un darbam un ģimenes labsajūtai pievilcīga vide.	Tūrisma nozares attīstība Latgales plānošanas reģiona attīstības kontekstā. Novada izvēlētie stratēģiskie projekti ir balstīti vietas salīdzinošajās priekšrocībās, tradīcijās un veido pamatu sadarbībai ar kaimiņu pašvaldībām. Pakalpojumu pieejamību – „iedzīvotājiem tuva pašvaldība”, veidojot sadarbībā ar kaimiņu pašvaldībām sociālajos, izglītības un kultūras jautājumos. Novada izvēlētie stratēģiskie projekti ir balstīti vietas salīdzinošajās priekšrocībās, tradīcijās un veido pamatu sadarbībai ar kaimiņu pašvaldībām. Funkcionālā saite – darba iespējas Līvānu novadā, pakalpojumi, stratēģiskais transporta virziens uz galvaspilsētu un citiem Latvijas reģioniem. Sadarbība dabas resursu apsaimniekošanā, kopīgu projektu izstrādē un īstenošanā kultūras, izglītības, uzņēmējdarbības un vides attīstības jomā.
<u>Jēkabpils novada attīstības programma 2021.-2027. gadam</u> Vidēja termiņa attīstības prioritātes: • VTP1 Dzīves stabilitātes un drošības veicināšana • VTP2 Pieejama un kvalitatīva izglītība mūža garumā • VTP3 Daudzveidīgu sporta aktivitāšu pieejamība • VTP4 Novadam raksturīgas kultūrvides attīstība • VTP5 Daudzveidīga veselības un sociālā aprūpe • VTP6 Uzņēmējdarbībai un jaunu darba vietu radīšanai piemērotas vides veidošana • VTP7 Tūrisma potenciāla attīstība • VTP8 Klimatneitrālas enerģijas ražošana un izmantošana • VTP9 Inženiertehniskās infrastruktūras attīstība ar ilgtspējīgiem un klimatneitrāliem risinājumiem • VTP 10 Drošas satiksmes infrastruktūras un daudzveidīgas mobilitātes iespēju attīstība • VTP 11 Pievilcīgas dzīvojamās zonas pilsētās un ciemos • VTP12 Aizsargāta un pieejama dabas telpa	Funkcionālās saites veselības aprūpē, pieejami valsts un privātie pakalpojumi, darba vietas. Jēkabpils – nacionālas nozīmes attīstības centrs. Saites Rīgas virziena ietekmē. Sadarbība dabas aizsardzībā, Daugavas baseina apsaimniekošanā, Teiču dabas rezervāts, dabas liegums „Lielais Pelečāres purvs”. Svarīgākie kopīgo interešu jautājumi, kas būtu jāņem vērā ir saistīti ar sadarbību tūrisma pakalpojumu un tūrisma infrastruktūras attīstībā, kopīgu tūrisma maršrutu izstrādē un rekreācijas vietu attīstībā. Sadarbība ceļu kvalitātes uzlabošanā Sīļukalna pagastā.

Pašvaldība un uzstādījumi	Sadarbības iespējas un funkcionālās saites ar Preiļu novada pašvaldību
- VTP13 Teritorijas attīstības plānošana - VTP14 Pašvaldības iestāžu un uzņēmumu darba efektīva organizēšana - VTP15 Sadarbības veidošana ar citām pašvaldībām, organizācijām, iestādēm	
<u>Varakļānu novada attīstības programma 2014.-2020. gadam</u> Vidējā termiņa prioritātes 1. Palielināt Varakļānu pilsētas pakalpojumu nodrošinājumu un pieejamību, veicināt tūrisma, mobilitātes un pakalpojumu infrastruktūras pieejamību pagastos. 2. Atbilstoši ekonomiskajam profilam attīstīt mūžizglītības iespējas novada teritorijā un nodrošināt veselības veicināšanas pasākumus.	Varakļānu novadam nepastāv riski saistībā ar kaimiņu pašvaldību plānoto attīstību, jo kaimiņu pašvaldības neparedz attīstības mērķus un darbības, kas varētu nelabvēlīgi ietekmēt novadu. Kaimiņu pašvaldībām ar Varakļānu novadu - īpaši Viļānu un Riebiņu novadu saista arī līdzīgi attīstības ģeogrāfiskie un ekonomiskie priekšnosacījumi, dabas objekti. Attīstībā izceļamas katra kaimiņu novada īpašās vērtības un unikalitāte, pašvaldību, uzņēmēju un NVO sadarbība kopējo interešu jomās sniegtu resursu ekonomiju. Esošās un attīstāmās funkcionālās saites un sadarbības jomas ar Preiļu novadu - - Izglītība, vispārējā izglītība, profesionālās ievirzes izglītība, arodizglītība interešu izglītība, bērnu un pieaugušo izglītības pakalpojumi. - Tūrisms un aktīvā atpūta, tūrisma maršruti, tūrisma infrastruktūra un ūdens teritoriju attīstība, sakrālais tūrisms. - Transports, Autoceļu kvalitāte, sabiedriskais transports, dzelzceļa kravu un pasažieru pārvadājumi un loģistika; Sabiedriskā transporta tīkla attīstība. Dabas aizsardzība. Daugavas baseina apsaimniekošana; Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai ĪADT teritorijās; Vides aizsardzības jautājumu risināšanā, Teiču dabas rezervāts; dabas liegumi: „Barkavas ozolu audze”, „Lubāna mitrājs”, „Lielais Pelečāres purvs”.
<u>Viļānu novada attīstības programma 2015.-2022. gadam</u> Vidējā termiņa prioritātes: 1) Uzņēmējdarbības un dzīves vides infrastruktūras attīstība 2) Mobilitāte novada teritorijā 3) Tūrisms un kultūrvēsture 4) Pakalpojumi iedzīvotāju dzīves kvalitātei 5) Efektīva pārvalde un sadarbība	Funkcionālā saite - ceļu kvalitāte Sīlukalna un Galēnu ciemu virzienos, Maltas upes un citu mazo upju apsaimniekošanas jautājumi, kā arī labiekārtošana tūrisma mērķiem (makšķerēšana, brīvdabas atpūta, dabas izziņa, laivošana); vides prasību ievērošana upju sateces baseinu teritorijās. Preiļu novada lauksaimnieku sadarbība ar Viļānu lauku zinātniekiem.
<u>Rēzeknes novada attīstības programma 2019.-2025. gadam</u>	Būtiska sadarbība reģionālo autoceļu kvalitātes paaugstināšanā. Interesu teritorijas ir Feimaņu, Silmalas, Viļānu pagasti. Sadarbība

Pašvaldība un uzstādījumi	Sadarbības iespējas un funkcionālās saites ar Preiļu novada pašvaldību
Vidēja termiņa attīstības prioritātes 1) Prasmīga, radoša un darbīga sabiedrība 2) Atbilstoša tehniski ekonomiskā un sociālā vide saimnieciskajai darbībai, kas rada priekšnosacījumus vietējā un starptautiskā mērogā konkurētspējīgu preču un pakalpojumu radīšanai Iedzīvotājiem, saimnieciskajai darbībai un dabai labvēlīga telpa.	dabas resursu apsaimniekošanā un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, sakrālā un dabas tūrisma attīstībā, kopīgu maršrutu un papildinošu tūrisma produktu izstrādē, kultūras pieminekļu, sakrālo kultūras pieminekļu popularizēšanas un atjaunošanas projektu izstrādē. Rēzeknes novads ir vārti uz otro nozīmīgāko Latgales reģiona attīstības centru – Rēzekni, jānodrošina kvalitatīva novadus savienošā ceļu infrastruktūra un pieejamība.
Krāslavas novada attīstības programma 2012.-2018. gadam Vidēja termiņa prioritātes: 1) VP1 Uzņēmējdarbības vides un infrastruktūras attīstība 2) VP2 Uzņēmējdarbību atbalstošas pašvaldības pārvaldības attīstība 3) VP3 Iedzīvotāju izglītības līmeņa un sabiedriskās aktivitātes palielināšana, kā arī kultūras un sporta pieejamības veicināšana 4) VP4 Veselības un sociālās aprūpes pieejamības uzlabošana 5) VP5 Nodarbinātības stimulēšana 6) VP6 Pašvaldības pārvaldības attīstība 7) VP7 Infrastruktūras attīstība 8) VP8 Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un dabas resursu ilgtspējīga izmantošana	Bijušā Aglonas novada Kastuļinas, Grāveru un Šķeltovas pagasta sadarbība ar Aglonas pagastu. Tūrisma nozares attīstība Latgales plānošanas reģiona attīstības kontekstā. Transports, autoceļu kvalitāte, sabiedriskais transports. Galvenās novada attīstības intereses - veidot ciešu sadarbību ar kaimiņu pašvaldībām nepieciešamo pakalpojumu nodrošināšanā. Vienoti jāapsaimnieko īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, ūdeņi, saglabājot dabas vērtības un ainavisko struktūru.